

MAGAZIN

cultural-istoric și de informație

REVISTĂ A ROMÂNILOR DE PRETUTINDENI

Director: Vasile TODI

Redactor-șef: Ștefan TARJOC

Cea mai aleasă făptură

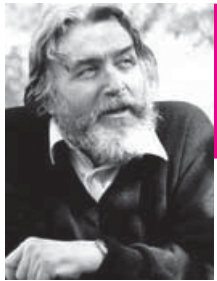
Cum am mai spus, cea mai aleasă făptură a lui Dumnezeu este omul; el e mai pe urmă zidit, el e coroana tuturor făpturilor. Dintre toate ființele, numai el este înzestrat cu suflet nemuritor, cu rațiune sau minte și cu voință liberă.

Pentru mântuirea lui s-a întrupat Fiul lui Dumnezeu luând chip de rob.

De aici se vede cât de înaltă și aleasă trebuie să fie chemarea noastră pe care avem s-o împlinim, după care avem să ne întocmim întreaga viață. Și care este chemarea aceasta? Ne-o spune Sfânta Scriptură prin glasul Domnului nostru Iisus

Hristos însuși: „Fiți desăvârșiți precum și Tatăl nostru cel ceresc desăvârșit este” (Matei 5, 48); iar în alt loc scrie: „Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât să vadă faptele noastre cele bune și să mărească pe Tatăl nostru din ceruri” (Matei 5, 16).

✠ NICOLAE Mitropolitul Banatului

Lumina toamnei!

Dinspre grîul de toamnă și dinspre viile culese, lumina zilei vine prefăcută în lumina toamnei. Ceva necunoscut până atunci pătrunde-n atmosferă și lucrurile se încarcă de-o tensiune nouă și lumea e un fagur pentru o stranie și deviată miere. Ceea ce vine de la soare vine-ntr-un fel, iar după întâlnirea cu împărăția viilor culese și-a grăului de toamnă, care sînt singurele împărății durabile, aici, acum, după descumpănirea echinocțiului, ceea ce a fost al

soarelui e altfel, lumina soarelui a devenit lumina toamnei.

Se reînvie din ruini iubirea și gloria de a fi fruct și de-a produce fructe este iarăși cea mai înaltă dintre toate treptele amețitoare ale meritului. Ceața pe care-ați văzut-o nopțile acestea, ocupînd și sufocînd pămîntul, gîdila nările nervoase ale armăsarilor și face să leșine multe din valorile, al căror snop de corzi se moleșește. Lumina toamnei mișcă printre noi suflarea toamnei, ceața toamnei.

Sîntem. Trăim. Sperăm. Facem. Refacem. Retrăim. Lumina toamnei

Adevărul lunii

“România e o țară minunată, care nu se va face bine niciodată”

Grigore Cartianu

ne modifică înfățișările. Pentru că ea nu vine dinspre cer, ci dinspre văgăunile, dinspre colinele pămîntului. Lumina toamnei — cântecul de înviere și melancolie al viilor culese, lumina

(continuare în pag. a 2-a)
Adrian PĂUNESCU

poezi ai tuturor timpurilor

Egumenul Schitului Brădet a cumpărat un Tetraevanghel, plătindu-l cu un munte al mănăstirii.

Avea pesemne Schitul o danie de munți din cei cu codri și cu doine multe. Bolnavi de dorul nenunitatei nunți, veneau pe brânci haiducii să le-asculte.

Dar cuviosul stareț cu chip de-anahoret se-ntuneca la suflet ca-n toamna ei grădina, știind că mănăstirii din Brădet în mai lipsea o carte cum orbului lumina.

Bătrâna carte

Andrei CIURUNGA

De unde oare file și pană și cerneli, de unde meșteșugul destoinic de-a scrie? Ar fi căzut — că nu-ncapeau tocmeli — la orice învoială, să aibă Apa Vie...

Și s-a găsit în țară un meșter grămatic ce-a ostenit în taină, la ceasul picoteli, ca să-nflorească-n slove, frumos, după tipic, cuvântul celor patru evanghelii...

De preț, la prima vorbă s-a-nvoit, neșovăind monahul din veacul amintirii, că-l omeni pe scribiul fericit și-l răsplăti c-un munte-al mănăstirii.

Zadarnic întrebarea mai stăruie ciudat, nedumerirea vine de departe: — Ce duh înalt, ce sete, pe stareț l-a-ndemnat să puie-n locul muntelui o carte?...

Da iată: veacuri aprige-au trecut, noi tot cîntăm și scriem românește, bătrîna carte munte s-a făcut și ca un codru milenar foșnește...

Toamna Frăției

Preacucernici părinți, domnule primar, distinsă asistență,

Aton, al cărui nume adevărat era Aristocle, Platon fiind o poreclă care i s-a dat pentru că era lat în spate, acordând o mare importanță politicii, credea, cum a și arătat în Scrisoarea a șaptea, că relele speciei umane vor înceta doar atunci când filozofii își vor asuma sarcina guvernării ori guvernării se vor face filozofi. Eu, păstrînd proporțiile desigur, cred altfel decât lebdă din visul lui Socrate, și anume, că lumea poate fi și va fi mai bună atunci când vom conștientiza sincer că „povara” recunoștinței trebuie să fie mai grea decât povara urii. Cei prezenți astăzi aici, la Süllysap, după ce mai înainte am trecut prin Budapesta, dovedim în numele neamurilor cărora le aparținem, că se poate.

Am venit aici ca președinte al Asociației Presei Rurale din Banatul Istoric, pentru a depune în numele fragilei instituții pe care o reprezint,

o coroană de flori cu panglică tricoloră la mormîntul Eroului Român Necunoscut, căzut în luptele pentru eliberarea Ungariei vecine.

Guri strâmbе de degenerații distructivi se întrebă chiar și azi cu răutate: „Și meritau ungurii asta?” Acei ce se întrebă astfel, trebuiau aduși aici astăzi, pentru a vedea cu ochii lor cum un primar catolic, creat pentru templul gândirii europene, l-am numit pe domnul Lászlo Horinko, alături de frații săi maghiari, au pregătit această zi a recunoștinței.

Omul, iubiți prieteni, nu poate trăi numai între filele sobrelor și uitatelor tomuri de istorie, nici între faldurile meschinilor interese. El trebuie să iasă, din când în când, din „cercul lui strâmt”, pentru a se împăca cu condiția recunoștinței,

(continuare în pag. a 8-a)
Vasile TODI
președintele Asociației Presei din Banatul Istoric
(textul integral al discursului rostit în Ungaria, la Monumentul Eroului Român Necunoscut)

ANUL XIV
Nr. 11 (177)

NOIEMBRIE
BRUMAR

Tel. 0721.935.392
Fax: 021.519.9551

www.magazinmr.ro
magazinmr@yahoo.com

ISSN:
1453-2700

2008

Criza financiară mondială

Creșterea bruscă și brutală a prețurilor la petrol și gaze (implicit la benzină, motorină și energie în general), a determinat pe lângă unele scumpiri în lanț, începând de la transporturi și continuând cu producția macrofagă de energie, ce conduce la recesiune în multe sectoare de activitate. De fapt, ce se întâmplă? Golul financiar provocat de aceste scumpiri în lanț, au scos din buzunarele consumatorilor (mari și mici), cantități mari de lichidități, care s-a încercat să se completeze prin credite de la bănci, garantate în special cu imobile. Curând, băncile în criză de lichidități, după ce au epuizat posibilitățile de împrumut de la alte bănci (inclusiv B.N.), au trecut la valorificarea imobilelor aflate în garanția unor credite nerestituite la termen. Când le-au scos pe piață, aceste imobile au început să se vândă, din ce în ce mai lent (până la o stagnare a pieții imobiliare) și cu prețuri din ce în ce mai mici (mai puțin cu 20-30%). Doritorii de imobile și de autoturisme, au început să cumpere mai puțin, cheltuind o parte din sumă în altă parte (energie, carburanți etc.). Astfel, în scurt timp, cu toate scumpirile de credite, nu s-au mai putut împrumuta, băncile fiind devalizate (prin scumpirea creditului de la BN și prin reducerea prețului imobilelor luate în garanție) etc.

S-a ajuns ca marile bănci (considerate până de curând sigure), să nu mai dispună de lichidități o dată cu spaima depunătorilor care, de frica falimentului, au început să-și retragă economiile. În acest mod, falimentul acestor bănci era la ușă. Statul s-a simțit obligat să intervină, pompând mii de miliarde de dolari și euro în aceste bănci pe care, ca să le salveze, le-a naționalizat: SUA – 750 miliarde dolari, Germania – sute de miliarde de euro, Anglia și Franța, la fel. Totodată, pentru a potoli frica depunătorilor economici, s-a trecut la garantarea de către state a micilor economii (în general până la 50.000 euro în Europa, inclusiv în România). Aceste măsuri au încetinit fenomenele de criză, dar au amplificat mișcările speculative, mai ales la noi.

Cu toate acestea, pe viitor recesiunea ce se produce volens-nolens, în toate țările lumii, va conduce la repetarea fenomenului de criză financiară mondial pe alte planuri. Încetinirea crizei poate fi dată de investițiile făcute de deținătorii de petrodolari, în unele bănci (ex.: Libia a investit, cumpărând acțiuni de la Unicredit Italia), care își vor schimba în câțiva ani stăpânii, dacă nu vor fi acoperite zăcămintele de petrol și gaze de marile puteri. Deocamdată, prezenta criză a făcut temporar ca prețul țiteiului să scadă la 50% (de la peste 150 dolari / baril la 70-73 dolari/baril).

Poate că această criză va determina și găsirea unor noi alternative, iar actuala criză energetică va fi ameliorată prin fuziunea la rece, sursa solară ori eoliană, energia valurilor etc.

Dr. ec. Ștefan TARJOC

(urmare din pag. 1)

Lumina toamnei!

toamnei — tulburea vibrație a grâului de toamnă care vine să ne dea asigurarea pînii viitoare.

Lumina toamnei, dulcea și amara, voievodala și săraca, fertila și pustia, eterna și atât de trecătoare lumină — a toamnei.

Copil care te naști acum, să crezi în noi ! Bătrîn care îmbătrînești acum, să crezi în noi ! La căpâtiul tău veghem copilule misterios și singuratic de octombrie ! La căpâtiul tău veghem, bătrîne cu octombrie în oase ! Lumina toamnei fie lăudată și voi care trăiți și gustul i-l simțiți cu aripile și cu ochii. Lumina toamnei fie lăudată, cum vine ea dinspre pământ spre cer, cum tu, copilule care te naști acum și-n fiecare început ceșos al lui octombrie, mai împlinești o dată setea mea de viitor și întărești cu sfînta ta fragilitate cerdacul neamului care sîntem. Eu cred că niște mîini de țărancă pricepută ar putea frămînta pîinea adevărată din lumina toamnei.

GURA PRESEI ROMÂNEȘTI

„Bună țară, rea tocmeală, / Mama ei de rînduială, / Aștia hoți ăia hoți / ...mama lor la toți...”

RAPORT CĂTRE SILVIU BRUCAN

Scumate domnule Silviu Brucan,

Referitor la declarația dvs. potrivit căreia românii vor avea nevoie de 20 de ani pentru a deprinde democrația (celebra sintagmă stupid people), vă pot informa pe această cale că Nicolae Ceaușescu n-a avut conturi în străinătate. La această concluzie a ajuns o comisie parlamentară de anchetă și raportul său a fost validat de Parlament. Cu acest prilej, Dragoș Dumitriu (deputat al Partidului Conservator al lui Dan Voiculescu) a spus că „Nicolae Ceaușescu a fost un om mai mult decât cinstit în comparație cu hoții de azi.”

În același spirit, vă informez că arhitecta Anca Petrescu, deputat PRM (nu mai fac nicio precizare), a afirmat în plenul Parlamentului că „Ceaușescu a fost un om foarte cinstit și un mare patriot.” Nicio piatră din Casa Poporului nu s-a mișcat. Domnule Brucan, în decembrie 1989, se spune că ați cerut împușcarea soților Ceaușescu. Ori ați fost tare zgârcit, ori ați fost luat de val, dar cred că lista (cu proști) trebuia să fie ceva mai mare... (Scuzați acest comentariu, nu vreau să joc rolul lui Lucian Mândruță.)

Îmi permit să vă mai informez că înalta Curte de Casație și Justiție a respins recursurile generalilor Minai Chițac și Victor Athanasie Stănculescu în dosarul „Revoluția de la Timișoara”. Dacă doriți să-i bântuiți cu niște coșmaruri, îi găsiți la Jilava. Înainte de a fi „umflat”, Stănculescu și-a exprimat regretul că, în decembrie 1989, a lăsat puterea din mână, dând-o societății civile. (Aici îmi permit să râd: care societate civilă?). „Trebuia să fac o dictatură militară timp de doi ani”, a mai spus colegul dvs. de Revoluție. (Mă cutremur!)

Cu sentimente confuze, vă mai informez că Ion Iliescu (care a devenit președinte onorific la PSD, dacă nu cumva domnul Antonie Iorgovan v-a informat înaintea mea) a scăpat de dosarul Mineriadei din iunie 1990.

Domnule Brucan, la 19 ani de la diagnosticul dvs., îmi permit să vă spun ca a izbucnit o criză financiară de mari proporții la nivel internațional, care a zguduit mai cu seamă SUA, țara dvs. atât de dragă. Poate vă întrebați dacă noi, românii, vom reuși să scăpăm teferi. Nu mă pot abține să nu vă spun că avem atâtea probleme nerezolvate în trecutul nostru putred, încât acestea nu ne lasă să trăim și ne tulbură ca niște stafii Așa încât, criza asta nu cred că va lovi stupid people, scuzați concluzia!

În final, vă informez că Lucian Mândruță e bine-sănătos la Antena 1, iar pe segmentul orar al fostei dvs. emisiuni, „Profeții despre trecut”, audiența Pro TV stă foarte bine, nici nu vi se simte Marea Absență.

Petre BARBU

CE E ROMÂNESC NU PERE

Înându-mă cu degetele de nas, am răsfoit acum câteva zile revista creștină „România Mare”. Nu mică-mi fu mirarea când la rubricile „Icui pați aici” și „galeria cu monștri”, în locul subsemnatului și al lui Andrei Pleșu se lăfăiau doi foști tovarăși de drum ai Tribunalului, Constantin Onaca și Daniela Buruiană. Pe butelcuța scufundacului constanțean, Alcibiade lipise eticheta „poponar”, iar pe tulpina doamnei Buruiană scrijelise cu briceagul cuvântul „curvă”. Prin ce tainică metamorfoză doi oameni, care au intrat dalbi și cu tricoulul pe piept în sufrageria PRM-ului, ies după câțiva ani cu fibra morală șubrezită și cu pantalonii în vine? Să-l fi stricat în așa hal anturajul pe domnul Onaca, încât o dată cu schimbarea carnetului de partid și-a schimbat și orientarea sexuală?! Și cum de-a ajuns femeia comisar a partidului „bubulina iabrașă și machitoare” de pe șoseaua de centură a Bucureștilor?! Teamă îmi e că, unul câte unul, membrii marcanți ai Partidului România Mare vor fi sodomizați stilistic de hândrăul buretos, care în final și-o va trage singur în oglindă. Dispariția lui C.V. Tudor din iarmarocul politic românesc nu va rămâne însă fără urmări. Așa cum după căderea comunismului au răsărit și la noi micii haveli de eprubetă, din cadavrul Tribunalului se vor nutri în continuare puzderia de homunculi anonimi născuți după chipul și asemănarea sa în canalele de scurgere ale Internetului. Căci părțul publicistic al lui Vădim a fost bing-bang-ul primordial a zămislit în eter specia internautului laș și abject, căreia nici un praf de scărpinat nu-i va veni de hac, fiindcă se știe că ce e românesc nu pere.

Mircea DINESCU

RADU DIMECA

“Când capeți un răspuns, te << luminezi >>. Când pui o întrebare, în schimb, luminezi lucrurile.”

Constantin NOICA

De ce am stat de vorbă cu Radu Dimeca? Pentru că el există! Pentru că acest tânăr liberal va deveni un lider național în formula corectă, și anume aceea folosită de socialiștii francezi spre a-i desemna pe liderii de opinie la nivel central. Pentru că vreau să fiu primul care îl anunț. Pentru că vreau să arăt țării că are și Timișoara oameni care au învățat carte. Pentru că, mă tem să trăiesc într-o țară în care votează legi Oana Zăvoranu - chiar dacă ea este soția unui om care a reușit să termine opt clase, ori Vali Vijelie. Sigur, nu putem face să dispară prostia și lichelismul din Parlamentul României, dar acum, măcar, putem vota împotriva ei.

V. Todiu

Bună ziua, domnule Dimeca.

Bună Dzua.

Am venit să stau de vorbă cu dumneata și la rugămintea unor aromâni din Banat, care vor și ei, să aibă "unul de-al nostru", în Parlamentul României. Dator cu recunoștință fiind acestui neam din care mi s-au zămislit părinții și străpărinții, iată că îmi calc o veche promisiune făcută mie, și anume, aceea de a nu sta de vorbă cu oameni politici, atâta vreme cât în România prostia în politică nu e un handicap. Dumneata însă, după cum ți-am citit CV-ul, ești tobă de carte. Scurt: ce cauți domnule în politică?

M-am născut și am crescut în orașul de pe Bega, lucru de care sunt foarte mândru. În al doilea rând, sunt cel care a reușit, timp de 18 ani, să clădească o afacere de succes, cu un impact pozitiv în mediul economic timișean, dar și național. Am pornit, împreună cu asociații mei, practic, de la zero, în 1990 și am fost unul dintre primii întreprinzători ai Timișoarei. Am înființat pe atunci Fundația Ros SRL și afacerea s-a dezvoltat treptat. În timp - de la 3 angajați în 1990, în prezent avem peste 100. Nu profitul m-a determinat să intru în jocul de-a întreprinzătorul, ci bucuria unei construcții solide, bine făcute. Profitul este doar o consecință. În momentul de față, această afacere se numește Grafoprint și are ca domeniu de activitate tipografia. Rezultatele acestei experiențe m-au determinat ca, în al treilea rând, să devin candidat din partea PNL la Senatul României. Până la decizia de a candida la scrutinul din acest an, nu am fost membru al nici unui partid politic, nici înainte de 1989, și nici după.

Ai un nume frumos, Radu Dimeca, crezi că istoria unui nume ilustrează istoria unei ființe? Crezi că istoria omului este istoria numelui său?

Puiu Dimeca este un nume binecunoscut în Timișoara. Tatăl meu a fost mulți ani farmacist și în perioada aceea dificilă i-a ajutat pe mulți, așa cum a putut. Vreau să fiu demn de acest nume. Încerc la rândul meu să-i ajut pe cei care au nevoi. Sunt unul dintre fondatorii Clubului Rotary Timișoara, o organizație de lideri de afaceri și profesioniști, uniți la nivel mondial, care furnizează servicii umanitare, ce aplică standarde etice înalte în toate vocațiile și ajută la construirea bunăvoinței și păcii mondiale. Ca membru al Clubului Rotary Timișoara și ca președinte al Clubului în perioada 1999 - 2000, am organizat și participat la numeroase acțiuni voluntare și licitații având scopuri caritabile și în folosul comunității locale. Principalul proiect derulat în perioada 1999 - 2000 a fost „Ajutoare pentru Iugoslavia”, prin care au fost donate medicamente în valoare de 20.000 de euro la spitalele de copii din Belgrad și Priștina, acesta fiind, de altfel, primul proiect al cluburilor Rotary din România ce s-a adresat comunităților din afara granițelor țării.

Ești un om prea școlit și destul de citit, încât nu am să te insult cu întrebări pentru politicieni, de genul, "Faceți piața singur sau cu doamna?". Întreb: Radu Dimeca, oamenii sunt totdeauna ceea ce par?

În afaceri, ca și în politică, nu întotdeauna poți vedea adevărata față a oamenilor. Experiența mea din domeniul businessului, unde am reușit să creez o companie de succes bazată pe corectitudine, seriozitate și, mai ales, cu multă muncă, mă face să cred că pot să fac acest lucru și în politică. Timișoara și România au nevoie de o nouă clasă politică, despre care poți să spui că este ceea ce pare. Sunt nou venit în politică și poate mă considerați un naiv sau un idealist dar, pe de alta parte, eu sunt un

perfecționist. Am dorința și puterea să lupt până la capăt în ceea ce cred. Și cred că timișorenii merită mai mult.

Ce prețuiești dumneata în viață?

Îmi prețuiesc în primul rând familia, fără de care nu aș fi ajuns unde sunt. Prețuiesc orașul în care m-am născut și pe timișorenii care în 1989 au ales libertatea. Inclusiv libertatea de a-si alege oamenii care sa-i reprezinte la nivel național.

Vii din orașul libertății românești și din câte știu te vor susține și asociațiile revoluționarilor din decembrie 1989. Nu mă întreba de unde știi că nu îți pot spune. Dar, apropo, cum vezi Revoluția Română? Ca pe o răfuială între tovarăși sau ca pe o revoltă a disperării colective?

Au trecut aproape 20 de ani și încă ne mai întrebăm ce a fost atunci. Timișoara a fost primul oraș care a strigat "Libertate" și în consecință, primul care a și dobândit-o. M-am asigurat atunci de transmiterea acestui mesaj fiind unul dintre primii reporteri ai Televiziunii Libere Timișoara care a realizat primul reportaj în 26 decembrie 1989. Este important să nu se piardă ceea ce s-a câștigat atunci.

Dumnezeu cere inima, politica ce cere?

Politica cere, deopotrivă, și inima și mintea. Ai nevoie să judeci cu inima necazurile oamenilor și să-ți folosești mintea ca să-i ajuți. Cu inima răspunzi în fața celor care te-au votat, care și-au pus încredere în tine. Eu am încredere în cei care mă vor vota și le cer doar să creadă în mine.

Am întâlnit demult o definiție a libertății dată de Sfântul Vasile cel Mare, care m-a fascinat. Spune Sfântul, binecuvântat numele lui: "Libertatea e contemplarea binelui și desfătarea cu cele intelectuale". Pentru dumneata, ca om politic, ce este libertatea?

Eu sunt mai pragmatic. Pentru mine libertate a fost atunci când în 1990 am înființat una dintre primele 100 de firme din Timișoara. Atunci am înțeles ce înseamnă să fii cu adevărat în stare să construiești ceva din propria muncă. Poate și de aceea am ales să fiu liberal, să am inițiativă și în politică, așa cum am avut în afaceri. Libertate înseamnă și votul din 30 noiembrie, unul poate mai liber decât cele de până acum, pentru că putem să alegem omul și nu lista.

Nu sunt un adept al lui Richard Weaver, dar te întreb totuși, pentru că țiintești spre "vârful trebii", crezi că ideile au consecințe?

Sunt de părere că ideile îi pot determina pe oameni să acționeze. Am citit nu de mult un editorialist care spunea că politicienii au idei dar le scapă consecințele. Am spus mai înainte că este nevoie de schimbarea clasei politice. Acum, prin vot uninominal, această schimbare este mult mai facilă. Sacul cu promisiuni electorale trebuie să fie bine cântărit de electorat. Este nevoie de politicieni responsabili care să vorbească de acțiuni la timpul prezent cu consecințe pozitive în viitor. Eu nu vorbesc de ceea ce trebuie făcut în Timișoara, pentru că toți timișorenii știu cel mai bine și aud, frecvent, promisiuni că se va face ceva. Ei trebuie să aleaga între demagogie și pragmatism. Eu le spun că voi lupta ca banii pe care îi plătesc prin taxe și impozite să nu mai plece, via București, spre alte zone ale țării și să rămână aici. Dacă avem cu ce, putem face ca orașul și locuitorii săi să fie mai bogați, atât material cât și spiritual. Doresc să spună despre noi nu doar ca "Banatul e fruncea", ci și "mincea".

Vasile TODIU

STATUL ASĂNEȘTILO

Familia Macedonenilor

La 12 septembrie 1185, împăratul Andronic I Comnenul este ucis la Constantinopol de o mulțime întărită și răzvrătită cu socoteală și meșteșug. Asasinatul pune capăt încercărilor ultimului bazileu din dinastia Comnenilor – făcute cu o dură și sângeroasă stăruință – de a opri căderea statului sub controlul deplin al aristocrației feudale. Sub Isaac II Anghelos, ridicat la demnitatea imperială, racilele administrației – venalitatea funcțiilor, silniciile perceptoilor, corupția, când fățișă, când rafinată a dregătorilor – se

repercutază din nou, tot mai direct, asupra locuitorilor. În a sa „Istoria”, cronicarul bizantin Nichita Choniates, contemporan evenimentelor (m. 1213), afirmă chiar că bazileul vindea slujbele statului precum zarzavaturile în piață. Mica proprietate, timp de sute de ani temeiul forței militare a imperiului, este – încă din sec. XI – tot mai mult înglobată în marile domenii, iar țărani-soldați (stratioții), mai înainte oameni liberi, intră pe rând sub

dependența de facto și e jure a seniorilor, care-și subordonează, în plus, și administrația locală. Tensiunile sociale, potențate și de ciocnirile repetate între fracțiunile nobiliare, se acumulează pînă la treapta cînd un incident sau altul este de ajuns pentru a detona răscoala. Înăutătirea climatului social agravează și conflictul latent – manifestat fățiș doar arareori – între stăpînirea bizantină și popoarele supuse de cuceririle dinaștilor din familia Macedonenilor (867-1056).

Marea Răscoală

Fastul curții imperiale, ca și „stipendiile” acordate unor conducători străini în iluzia de a împiedica astfel atacurile din afară, reclamă noi impozite. Murindu-i soția, Isaac II Anghelos, hotărăște să se recăsătorească, aleasa fiind Margareta, fiica regelui maghiar Bela III. Cum aceasta are numai zece ani, proiectata căsătorie este întărită printr-un tratat de prietenie, care vine la timp pentru a îndepărta o amenințare dinspre Ungaria, dar, totodată, înseamnă o nouă sporire a dărilor aruncate asupra contribuabililor. Metodele folosite de oamenii stăpînirii sînt aspre. Nichita Choniates spune că aceștia procedau „fără cruțare” și „jeczăneau” – ceea ce determină, chiar în toamna anului 1185, izbucnirea unei mari răscoale. Ea începe printre locuitorii din „muntele Haemus [Balcani], care mai înainte se numeau misieni, iar acum se cheamă vlahi care locuiau pe fortărețele lor, care sînt și foarte numeroase și ridicate pe stînci abrupte, s-au sumețit și altă dată împotriva romeilor [bizantinilor]... Și erau izvoditori ai nenorocirii și agitatori al întregului neam, Petru și Asan, de același neam și obîrșie” – adică vlahi. Tot din opera lui Choniates – principalul izvor al acestei răscoale – într-un episod ulterior, se confirmă această obîrșie: „În 1195-1197, unul dintre preoții prizonieri, care era dus, ca prins de război, în Haemus, îl roagă pe Asan să-i dea drumul; îi cerea îndurare vorbindu-i în limba sa, căci era cunosător al graiului vlahilor”.

Deoarece după izbucnirea răscoalei, unii rămîneau încă nehotărîți, pentru a-i convinge, frații Petru și Asan cheamă într-un lăcaș de închinare o sumă din sprijinitorii lor și-i învață „să spună [celorlalți oameni] că Dumnezeu a hotărît libertatea pentru neamul bulgarilor și al vlahilor și a încuviințat scuturarea jugului celui îndelung purtat...”

Odată începută, răscoala se întinde repede: „iar unul dintre cei doi frați, Petru își încununează capul cu o coroană de aur și-și meșterește și își pune în picioare încălțăminte de culoare roșie” (culoare îngăduită numai bazileilor).

Numerosul neam al vlahilor

Neamul vlahilor era binecunoscut oficialităților de la Constantinopol: prin vlahi ele desemnau comunitățile de limbă romanică, continuatoare ale populațiilor de limbă latină din Peninsula Balcanică. Numele venise de la germanici, pentru care *romanus* era tradus prin *walah*; denumirea, cu același înțeles, a fost apoi preluată de slavii, iar de la aceștia de bizantini și – mai tîrziu – de unguri.

Prima știre sigură despre vlahi este consemnată de cronicarul bizantin Georgios Kedrenos. În anul 976, David, fratele țarului bulgar Samuil, este ucis, între Castoria și Prespa, la locul „Stejarilor frumoși” de niște vlahi cărauși”. Trei ani mai tîrziu, împăratul Vasile II acordă lui Niculiță „conducerea vlahilor din Elada”. În 1066, vlahii din regiunea Larissa, conduși de protospatharios Niculiță Delphinos, se răzvrătesc împotriva autorităților: trupele rebelilor sînt recrutate dintre vlahi și bulgari.

Teritoriile locuite de vlahi erau denumite în izvoarele bizantine *Vlahii*; *Vlahia Mare* în Tesalia, *Vlăhia Mică* în Etolia și Acarnia, *Vlahia de Sus*, în Epir; la 1020 împăratul Vasile II hotărăște ca „vlahii din întreaga Bulgarie” să asculte, pentru cele bisericești, de arhiepiscopul de Ohrida.

Dar cei ce pornesc răscoala în 1185, împreună cu bulgarii, sub conducerea lui Petru și Asan, sînt vlahii din părțile Munților Haemus. Prezența vlahilor în această regiune este confirmată și prin alte știri. În 1094, Pudilă, fruntaș al vlahilor de aici, aduce împăratului Alexie I Comnenul, știrea despre trecerea Dunării de către cumani, veniți să prade. Cu ajutorul unor vlahi, cunosători ai locurilor, cumanii străbat cîteva trecători în Munții Balcani și ocupă mai multe localități, între ele Goloe (lîngă Lazarevo de azi). La 1166, protostrategul Leon Vatzatzes aduce spre Dunăre, pentru a ataca pe regele Ungariei, „o altă oaste numeroasă, din altă parte, ba chiar o mulțime de vlahi, despre care se spune că sînt colonii de demult ai celor din Italia”; consemnarea aparține istoricului Ioan Kinnamos – și el contemporan al evenimentelor relatate – și care se referă, socot majoritatea cărturarilor, tocmai la vlahii dintre Haemus și Dunăre, precum și la romanii din părțile Dobrogei. La 1189, oștenii cruciadei a III-a sînt atacați – notează călugărul cronicar Ansbertus – „în marea pădure a Bulgariei” (în partea de vest a Balcanilor) de greci, bulgari, sîrbi și vlahi.

Geoffroy de Villehardouin, cronicar al cruciadei a IV-a, arată și el cum cruciații sînt întîmpinați, pe țărmul Mării de Marmara, la o zi de drum de Rodesto, de către „cumani și vlahii și grecii localnici”. Cînd Bonifaciu de Montferrat, unul din conducătorii cruciadei a IV-a și viitor rege al Salonicului pătrunde în Munții Rodopi venind dinspre golful Lagos (Marea Egee), el se lovește de rezistența bulgarilor localnici. Dar după cinci zile de mers de la Adrianopole, împăratul Baluin de Flandra – primul monarh al Imperiului latin de răsărit – ajunge la poalele muntelui Vlahiei, lîngă orașul „Eului”; intrînd în munți, oastea „latinilor” este amenințată, la întoarcere, de „vlahii localnici” (li Blac del país); sînt vlahii din Haemus. Pentru alt cronicar francez – Robert de Clary – și el contemporan cruciadei a IV-a, Vlahia (Blaquie) este „o țară întinsă, care toată este închisă de munte, în care nu se poate intra sau ieși decît printr-o trecătoare [strîmtoare]” (une molt fort terre qui toute est enclose d’unes montaignes si que on n’i peut entrer ne issir fors par un destroit).

De amintit, în sfîrșit, că vlahii locuitori între Munții Balcani și Dunăre (în fosta Moesia), au lăsat mărturia prezenței lor în toponimie (chiar dacă ulterior au fost asimilați). O seamă de nume de localități: Gurguliat, Banișor, Cârnu, Cercel, Păsărel, Văcărel, Vlasi, Vlahinia, Căr-nol, Crețul, Picior, Mușat, Bucur, Bucurovo, Ruguleț, Strimți – ultimele trei chiar în părțile Tărnovei unde și-au avut reședința și frații Petru și Asan – dovedește existența comunităților vlahice între Dunăre și Munții Balcani.

Alianță cu frații din nordul Dunării

Bornită de vlahii și bulgarii din regiunile răsăritene ale Munților Balcani, răscoala se întinde. Isaac II Anghelos încearcă, în vara anului 1186, s-o curme cu armele. Atacul bazileului reușește la început; răsculații se află în cumpănă, nu pot rezista, iar Petru, Asan și sprijinitorii lor se văd siliți să treacă la nord de Dunăre. Împăratul ar fi putut controla acum întreaga regiune dacă ar fi știut să folosească situația nou creată prin atacul său. O spune limpede și Choniates: „Anghelos ar fi trebuit să pună străji în cetățile de acolo” (adică din Moesia), sa ocupe cu garnizoane toate punctele strategice. El „n-a făcut însă nimic de felul acesta” și s-a mulțumit să se retragă, după ce a dat foc clăilor de grîne „fără să se mai îngrijească de situația încă gravă a regiunii”, conchide cu adevăr, Choniates.

În schimb, Petru și Asan găsesc tocmai acum, la nord de Dunăre, ajutorul necesar. Răsculații „care au trecut Istrul și s-au unit cu scîiții, după ce au înrolat de acolo, în voie, o mare mulțime de aliați, se întoarseră în patria lor, în Moesia”.

Cine sînt acești aliați? Cronică folosește termenul arhaizant de „scîiți”. În realitate, este vorba de cumani – arătați explicit în alte părți ale textului – cît și de românii nord-dunăreni. *Realitățile epocii ne îngăduie să-i cuprindem în mod firesc pe români printre amintiții aliați. Petru și Asan sînt vlahi, vorbesc o limbă romanică, la fel ca și locuitorii de pe malul stîng al fluviului. Și dacă răsculații din Moesia au tratat și s-au înțeles cu cumanii, e și mai firesc ca ei să se fi înțeles direct cu românii care erau din totdeauna oamenii locului. De altfel, acești români nord-dunăreni, aveau, de sute de ani, propriile lor întocmiri sociale, judiciare, teritoriale și militare.*

Niketas Choniates

DOCTORUL VĂ SFĂTUIEȘTE

Incredibil, dar adevărat?

Nutriționistul britanic Barry Groves a publicat recent o carte care răstoarnă pur și simplu tot ce se știa despre hrana sănătoasă. Renumitul medic ne șochează spunând că vodca este mai bună pentru organismul uman decât sucul de fructe. "Fructoza - zahărul din sucurile naturale - crește riscul de obezitate, diabet și cancer", susține Groves.

Consumată de secole, vodca a mai fost numită de ruși "vin de pâine" și era folosită în vechime în scopuri medicale. Cercetătorii de astăzi au confirmat virtuțile acestei băuturi produse din secară, grâu, cartofi sau sfeclă. Consumată cu măsură, vodca poate reda vitalitatea unei persoane slăbite sau obosite, mai degrabă decât mâncarea. Nu mai vorbim de calitățile sale ca dezinfectant extern. Un consum de 30-50 de grame de vodcă pe zi ne poate proteja împotriva aterosclerozei și îmbunătățește circulația sângelui. "Vodca este și un bun somnifer. În schimb, un pahar de suc de portocale conține de patru ori mai multă fructoză - substanță care, consumată în exces, poate ruina sănătatea - decât o singură portocală. În timp ce sucurile de fructe au multe calorii și ne îngrașă, vodca are numai 55 de calorii la 25 ml, nefiind un pericol pentru siluetă", explică Barry Groves.

Dr. Carmen POPESCU

sport alb-violet

Țiganiada tur-retur

Ața Operei e plină de soare și de semne de-ntrebare...

Ce e oare ? Ce e oare ? se întrebă porumbeii preșcolari simțind în aerul vibrând tensiuni neștiute de ei.

Ar întreba pe frații mai mari dar aceștia sunt duși la școală, atât cât o mai fi anul ăsta, că așa cum e Țiganiada la noi e și la Guvern și la Președinție, vorba aceea „Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie ?”

Părinții și bunicii sunt ocupați pe lângă băncile, cât or mai rezista și ele, unde druckerii dezbat chestiuni la ordinea zilei.

Iancu nu ne mai băntuie dar nici nu ne mântuie.

Tender vine sau ne mai ține ?

Dușan să trăiască, să nu ne părăsească !

Alexa e bun, oare e nebun ?

Gesturi urâte (Alexa), vorbe aruncate-n vânt, fără respectul față

de cuvânt, vorba taximetristului trist :

-Țiganiadă tur-retur și pe Iancu-l doare-n ... !

Am bătut și CFR-ul Cluj.Fără gestul dement a lui Alexa am fi fost fericiți.

Fericiți dacă s-ar termina și bălciul. Fericiți fără mitici.

Dar oare mai putem fi fericiți în țara asta ?

Roller GOLUMBU

Ipoteze inedite

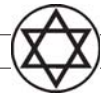
Statuie megalitică în Munții Codru-Moma

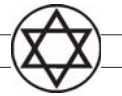
Despre Zalmoxe se spune că nu a lăsat în urmă statui, cu toate că scrierile sale (în special „Frumoasele legi”), erau cunoscute din India până în Egipt, iar el a fost zeificat ulterior de traco-daco-geți. Se mai spune că a lăsat discipolii în munții pe unde a făcut meditații, în sălașuri de rugăciune în Ceahlău, Toaca, Bucegi, Gugu și Codru-Moma. În acest masiv erau altare de rugăciune dedicate zeiței Gheea, considerată patroana zeităților feminine din epoca matriarhală. De la ea au rămas probabil expresii ca: „te ia Gaia”, „Muntele Găina” și „Codru-Moma”. Codru-Moma reprezenta poate mama codrilor, fiindcă aici, în peșterile din inima codrilor, își aveau sălașul sacerdoții care o slăveau o zeița Gheea. Statuia megalitică alăturată reprezintă probabil pe „mai marele” acestor preoți evlavioși și demonstrează că se mai găsesc basoreliefuli tip medalion, vechi de mii de ani și cu dimensiuni de sute de metri, poate de pe vremea „Sfinxului” și a „Babelor” (Baba Dochia - Dacia) din Bucegi, unde era și Kogaionul (considerat de unii „Stâlpul Lumii”), locul unde ieșeau din adâncuri energii colosale.

Nu se poate stabili, la prima vedere, dacă e vorba de o reprezentare a lui Zamolxe sau a lui Burebista, până la alte cercetări ulterioare. Cert e că „reprezentarea” cu nas viril și frunte înaltă, dăinuie în „Piatra Petrunilor” de mii de ani și care ar putea transforma Valea Roșiei și Piatra cu medalionul în basorelief de sute de metri pătrați, dăltuit în stâncă la loc vizibil pe „drumul aurului”, în obiectiv turistic. Monumentul își așteaptă „vizitatorii”.

Stefan TARJOC

UMOR EVREIESC

Patru frați evrei

La un moment dat, patru frați (evrei) au părăsit casa părintească și au plecat la facultate. Au devenit doctori, avocați, etc. și le-a mers foarte bine. Câțiva ani mai târziu s-au întâlnit la un restaurant și au discutat despre darurile pe care o să le facă mamei lor, care era deja bătrână și care trăia într-un alt oraș, undeva departe. Primul băiat a spus: "Am construit o mare casă pentru mama." Al doilea a spus: "Am investit 100.000 de dolari ca să construiesc o sală de teatru cu Dolby Surround pentru mama." Al treilea: "I-am trimis un Mercedes SL600 cu șofer cu tot." Al patrulea: "Ascultați aici. Știți cât de mult îi plăcea mamei noastre să citească Tora. Și știți că ea nu mai vede prea bine și nu mai poate să citească. Un Rabbi mi-a spus despre un papagal care poate să recite întreaga Toră, i-a luat 12 ani să-l învețe. A trebuit să semnez un contract de donație pe 20 de ani pentru templu, câte 100.000 de dolari pe an, dar credeți-mă că a meritat. Tot ceea ce trebuie să facă mama acum este să spună titlul unui capitol și numărul unui paragraf și papagalul o să recite acel paragraf!" Ceilalți frați au fost extrem de impresionați. După ce a primit cadourile, mama lor le-a scris niște scrisori de mulțumire: Milton, casa pe care mi-ai construit-o este uriașă. Oricum eu stau într-o singură cameră, dar trebuie să fac curat în toată casa. Mulțumesc oricum. Mnachim, mi-ai construit un teatru scump, care are 50 de locuri, dar toți prietenii mei sunt morți. Eu nu aud bine și sunt aproape oarbă. Niciodată nu am fost la un spectacol. Mulțumesc oricum. Marvin, sunt prea bătrână ca să călătoresc. Mâncarea mi se livrează acasă, deci nu am folosit Mercedes-ul niciodată... iar șoferul pe care mi l-ai trimis e un nazist. Apreciez intenția. Mulțumesc. Dragă Melvin, ca de obicei, tu ai fost cel care a avut bunul simț să îmi trimită un cadou care să folosească la ceva. Puiul a fost delicios. Îți mulțumesc, mama. (C.O.)

Din cerdac priveam odată

Frunză verde ca bujorul
Doamne, greu îi să duci dorul !
Dorul inima îți sacă
Și-ți lasă mîntea săracă.
Și pe jar inima-ți frige
Ca mielul prins în cărlige.

Din cerdac priveam odată
În obor vecin o fată.
Az' îi dusă, măritată,
Îi o doamnă, îi bogată.

Unde merg, unde mă duc,
Tot la ceardac o apuc.
Greu să urc, greu să cobor,
Nici să stau nu e ușor.
Mă gândesc cu mîntea slabă,
Oare mândra ce mi-i dragă,
Acolo printre neveste,
I-e ușor, ori greu îi este ?

Azi oborul din vecini
E-un locrau umplut cu spini,
Că nu mai e pasul dulce
Firul verde să îl culce.
Și nu e iarba călcată
De un bujorel de fată !

Victor ENACHE

Din albumul cu poze rare

În această lună frumoasă ca o speranță creștină, undeva în Cecenia României, cum numesc eu Carașul Banatului, s-a născut I.P.S.S Nicolae. Ca dar, publicăm această poză rară, aflată în arhiva revistei noastre. E 4 martie 1962. Tânărul episcop Nicolae Corneanu a devenit Mitropolitul Banatului. Au trecut de atunci 46 de ani, timp în care Înalt Prea Sfântul Părinte a împlinit orația părintelui protopop Gh. Cotoșman, care i-a urât la întronare astfel: „Intrați azi pe poarta istoriei cu numele de Nicolae, dar să rămâneți în istorie cu acela de Nicolae Cărturarul”.

Vasile TODI

Lui Dumitru Stăniloae...

Deodată el se reculege
Iar noi... cu sufletul „la gură”
Visam frumos și-atunci se-alege
Un sfânt cu inima lui pură!

De neuitat ca profesor,
Când cercetam Teologia,
De-asemenea - ca autor
Pe-o treaptă cu Filosofia.

La Facultate e numit
Maestru Misticei Cunoașteri
Iar crezul lui e renumit
În spiritul unei Renașteri.

Cu Creștinismul e-nrudit
Un Stăniloae erudit!

26.10.2008
Cluș Juman
„Numai prin iubire ne ridică Dumnezeu la înălțimea de
pastorici ai Săi în iubire, aici ne face dumnezei.”
(Dumitru Stăniloae)
„Niciodată tata... nu s-a abătut de la un anumit mod
de comportament, nu din formalism, nu din fanatism sau
toleranță, ci din convingere fermă că omul interior și cel
exterior... sunt... un tot”. (Lăra Ionescu Stăniloae)
„Părintele Dumitru Stăniloae a redescoperit oșnicia
tineretului a Ortodoxiei” (Daniel - Patriarhul
României)

Din mâinile cui am scăpat...

Citind însemnările lui Max Bănuș, din anii gherlei comuniste, îți spui din când în când: Dom-le, din mâinile cui am scăpat!

De ce le publicăm? Pentru că ele sunt veridice. Pentru că uitându-le, sigur le vom retrăi. Pentru că astfel de brute au existat. Una dintre ele, trăiește și astăzi și are o pensie mai mare decât vreo 20 de profesori. E bine asta? Pleșiță, un fost torționar, un ucigaș cu ochii injectați de ură, un ins impudic, se plimbă liber printre victime.

E bine? Da, pentru că astfel înțelegem, dacă mai era nevoie, că democrația este de preferat oricărei tiranii. Că democrația este singurul sistem politic compatibil cu demnitatea umană. Cât îl privește pe Pleșiță și ai lui, o singură consolare: aici, pe pământ, astfel de nefericiți insalubri, nu vor cunoaște niciodată respectul semenilor. Nici măcar iubirea propriilor copii. Iar în ceruri ei nu vor afla nicicând, eterna liniște cognitivă.

Vasile TODI

Jilava

Jilava este un nume care provoacă fiori în România.

Istoria acestei închisori începe prin perioada primului război mondial. După aceea, o comisie a Ministerului Sănătății a constatat că există o asemenea umezeală, încât orice deținut este condamnat în același timp și la o tuberculoză sigură.

Până prin anii 1935-1936 a servit la diverse scopuri.

Apoi au fost închiși aici primii condamnați pentru activitate comunistă.

După ce de al doilea război mondial, după ce partidul comunist a preluat conducerea României, închisoarea Jilava a căpătat rezonanțe

Max Bănuș

hidoase. Toți deținuții politici treceau pe aici, după ce erau condamnați definitiv. De aici s-au îndreptat spre Canal, Salcia, Delta Dunării și diverse alte locuri. Din cei peste șase sute de mii de deținuți politici din anii înțeleptei conduceri comuniste, o mare parte a făcut cunoștință și cu Jilava.

Închisoarea se găsește la aproximativ zece-doisprezece kilometri de București. În fața ei a fost construită o fabrică uriașă

de cauciuc.

În Jilava se făceau execuțiile politice.

Nu prin spânzurătoare.

Nu prin execuție în fața unui pluton.

Mult mai simplu.

Un sergent te lua din celula zero. Era o celulă rezervată deținuților politici condamnați la moarte.

Te lua. Te obliga să-ți scoți bocancii. Să nu se audă încotro te duce.

Mergeați împreună cam șapte-opt sute de metri. Lângă un zid de piatră. Aici erai așezat cu fața la perete.

Apoi gardianul scotea pistolul, îl apropia de ceafa ta și trăgea.

Un singur-foc.

Apoi te țira într-o groapă.

Apoi arunca pământ peste tine.

Apoi bătătorea pământul. Și-l aranja cu mâna. Fără cruce. Fără nume.

Apoi se ducea la casierie și primea cinci sute de lei.

Apoi făcea socoteala ce va cumpăra cu banii. Ceva lucruri pentru soție. Jucării pentru copii. Doar era un om respectabil. Își iubea nevasta. Își adora copiii.

Mi s-au dat hainele de deținut. Maro, cu dungi închise verticale. Mă uitam la mine și-mi venea să rîd. Ce comedie mi-a fost dat să trăiesc?

Camera 25. Repartizat în camera 25.

Ajung în cameră.

Simt că mă sufoc. Aer. Nu e aer. Dumnezeu, nu e aer!

O să mă obișnuiesc. Așa mi se spune. Trebuie să-i cred, nu am ce face.

Cum pot dormi oamenii aici?

Cum pot sta?

Cum pot mânca?

Cum pot respira?

Am măsurat camera cu privirea. Nu era nevoie. Ceilalți îi cunosc de mult toate dimensiunile.

Are 5 metri lungime, 4,50 lățime.

Sînt patru rînduri de paturi de fiecare parte. Deci, opt rînduri de paturi. Două lipite de perete, două lipite între ele. Fiecare rînd are trei etaje de paturi. În total sînt douăzeci și patru de paturi.

Patul este lung de 1,80 m și lat de 0,95 m.

În fiecare pat dorm cîte doi deținuți.

În cameră sîntem, deci, patruzeci și opt de deținuți.

Pentru necesitățile fizice, avem un butoi. Butoiul se scoate o dată pe zi.

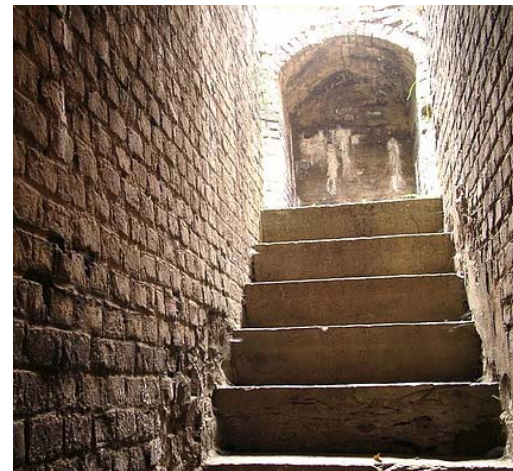
Pentru potolirea setei avem un alt butoi. Cu apă și cu o cană. Nu avem voie să avem cană particulară.

Opt dintre noi sînt tuberculoși.

Trei au eczeme la gură.

Am auzit că foarte mulți au eczeme pe corp.

Pentru prima oară în viața mea simt pericolul morții !

„Ave Maria I”

Șei tineri, mai mult copii decît tineri, făceau armata.

Titi, Tudor și Fredi.

În 1958, avea fiecare 19 ani.

Fredi terminase liceul comercial la Constanța. Nu avea tată. Cînd intraseră rușii în România, în 1944, familia lui cunoscu prima tragedie. Erau de origine germană. Cu trei sute de ani înainte un strămoș de-al lor din Saxonia venise în aceste locuri. Ei nici nu mai știau limba germană. Dar asta n-a contat.

Într-o noapte, l-au luat pe tatăl lui. L-au deportat în Siberia. Fredi era convins că tatăl lui nu mai este în viață.

Tudor era strungar în Craiova. Tatăl lui era tot strungar.

Titi absolvise liceul teoretic din Craiova. Făceau armata la aceeași unitate. Seara, ca să le mai treacă timpul, jucau cărți. Odată Fredi le-a spus:

Vreți să ascultați o muzică grozavă?”

Bineînțeles că voiau.

Fredi a început să cotrobăiască la radio. În sfîrșit, a găsit ce căuta. Era postul german Deutsche Welle. Transmitea Ave Maria.

Au ascultat emoționați. Și ceilalți care erau de față. În seara aceea au renunțat să mai joace.

Fredi a fost condamnat la șapte ani închisoare.

Titi la cinci ani.

Tudor a fost cel mai norocos. S-a ținut seama că este de origine muncitorească. A fost condamnat numai la trei ani închisoare și îi făcea ca strungar în atelierul mecanic de la Stoenști.

Originile masoneriei

Francmasoneria nu se mai ocupă astăzi cu lucrări de construcție materială (fr. *magon* = zidar, constructor), dar ea provine direct dintr-o asociere de cioplitori în piatră și arhitecți ale cărei ramificații cuprindeau, în Evul Mediu, întreaga Europă Occidentală.

Transmițându-și secretele artei lor, acești constructori urmau, de fapt, tradiții străvechi. Practicau ritualuri inițiatice care, potrivit legendelor corporative, se transmiteau din negura timpurilor.

Trebuie să ne ferim să preluăm ca atare asemenea tradiții naive. Ele țin de mit și ascund, cel mai adesea, un sens alegoric.

Dar e de-ajuns să ținem seamă de influența exercitată în istorie de arta de a construi pentru a putea aprecia rolul civilizator pe care, inevitabil, l-au avut cele mai vechi asociații de constructori.

Aceste asociații au apărut când arhitectura a devenit o artă. Fără îndoială, lor li s-au datorat zidurile primelor orașe. Aceste metereze de piatră cioplită nu puteau fi decât opera unor muncitori cu experiență organizați în echipă. Acești artizani, mereu în mișcare, se deplasau dintr-un loc într-altul pentru a-și face meseria oriunde erau chemați. Ei nu puteau să nu fi fost asociați, din cel puțin două motive: primul, că nici o construcție importantă n-ar fi putut să fie opera unor indivizi izolați; al doilea, că practicarea artei de a construi cere o formare profesională.

Este, prin urmare, evident că, din cele mai îndepărtate timpuri, masonii au format asociații corporative și, prin chiar natura lucrărilor de executat, ei s-au împărțit în ucenici, calfe și meșteri.

În ce privește menirea lor civilizatoare, aceasta s-a manifestat sub două aspecte:

- pe de-o parte, orașele, protejate cu ziduri puternice de asalturile barbare, au devenit centre ale unei existențe pașnice, adăposturi inviolabile rezervate unei elite mai cultivate decât mulțimile din afară.

- pe de altă parte, masonii au răspândit exemplul asocierii în vederea muncii în comun.

Se poate deci afirma că arhitectura este mama oricărei civilizații și că, pe bună dreptate, vechii masoni își considerau arta ca fiind prima și cea mai vrednică de prețuire dintre toate. (V.T.)

De vorbă cu un lider mason

Cum se fac semnele masonilor?

Prin echer, nivelă și perpendiculară.

Detaliați acest răspuns.

În actele sale, masonul trebuie să inspire ideea de dreptate și de echitate (*echerul*); el trebuie să-și propună să niveleze inegalitățile arbitrare (*nivelă*); precum și să ridice neîncetat societatea (*perpendiculară*).

Arătați-mi semnul.

(Face semnul.)

Ce înseamnă?

Că aș prefera mai degrabă să mi se taie gâtul decât să divulg secretele care mi-au fost încredințate.

Dar semnul nu are și altă semnificație?

Mâna dreaptă așezată în echer pe gât pare că stăvilește tumultul pasiunilor ce tresaltă în piept, ocrotind astfel capul de înfierbântarea care ar tulbura limpezimea minții. Privit astfel, semnul ucenicului înseamnă: sunt în deplină stăpânire de sine și sunt în stare să judec totul fără părtinire.

Acum spuneți-mi parola de trecere.

N.I.A.C.L.A.B.U.T...

Ce înseamnă acest cuvânt?

Amintește de mistere ce nu pot fi înțelese dintr-o dată. Biblia numește astfel pe primul om care a prelucrat metalele. El vine de la tublai, o populație din Asia Mică ce se îndeletnicea cu mineritul din cele mai vechi timpuri. Acest părinte al metalurgiei amintește de Vulcan, zeul muncii la romani. Alchimiștii au făcut din el întemeietorul științei lor. În masonerie, cuvântul de trecere la gradul de ucenic a mai fost interpretat și ca stăpânire a lumii, de unde ideea că francmasoneria influențează toate popoarele Pământului.

Spuneți-mi cuvântul sacru.

Nu știu nici să citesc, nici să scriu, nu pot decât să spun pe litere. Dați-mi prima literă și vă voi spune-o pe cea de-a doua.

J.

(Se rostește pe litere cuvântul.)

Ce înseamnă acest cuvânt?

El a stabilit, a întemeiat. Este numele uneia dintre coloanele de bronz ridicate la intrarea Templului lui Solomon. Lângă ea își primeau ucenicii salariul.

De ce spuneți: "Nu știu nici să citesc, nici să scriu". Ce nu știți, de fapt?

Limbajul de semne al masoneriei. — Sensul acestora nu reiese decât rând pe rând și inițiatul aflat la început de drum spune cu greu pe litere ceea ce, mai târziu, va putea citi cursiv.

De unde știți cum să citiți pe litere cuvântul sacru?

Metoda de învățare în francmasonerie cere contribuția intelectuală a fiecăruia, fără a-i insufla dogme. - Primind, în chip simbolic, prima literă a cuvântului sacru, neofitul este pus pe calea adevărului; el trebuie să găsească de unul singur cea de-a doua literă, i se va indica apoi cea de-a treia pentru a o ghici pe a patra.

Ce se numește în masonerie "salariu"?

Este răsplata muncii, rezultatul pe care ea îl produce pentru lucrător.

În ce constă "salariul" masonilor?

Este o perfecționare treptată a sinelui.

De ce își primeau ucenicii salariul lângă coloana Jakin?

Deoarece ea era simbolul energiei productive, sursa de răspândire a activității omenești.

Care este această sursă?

Este centrul conștient de care individul leagă ideea propriului eu. - Ucenicul mason trebuie să se resoarbă în sine, să revină la sursa inițială a gândirii sale pentru a găsi acolo, în rațiunea cea mai pură, punctul de pornire al cunoștințelor sale. De aceea, el este închis, la începutul inițierii sale, în măruntaiele Pământului unde, reintrând în sine însuși, se scoboară până în adâncimile care ascund Adevărul.

Care este forma lojii voastre?

Un pătrat lung.

Cum se măsoară lungimea sa?

De la Orient la Occident.

Dar lățimea?

De la Mizăzi la Mizănoapte.

Și înălțimea?

De la Zenit la Nadir.

Ce vor să spună aceste dimensiuni?

Că francmasoneria este universală.

De ce se întinde loja voastră de la Orient la Occident?

Pentru că ea este orientată precum toate edificiile sacre din vechime, astfel încât să arate că lumina vine de la Răsărit. Masonii trebuie să se angajeze pe calea astfel trasată pentru a cuceri Adevărul prin propriile lor eforturi. Să observăm că și catedralele construite de masoni în Evul Mediu își au întotdeauna axul principal strict paralel la ecuatorul terestru.

Ce înțelegeți prin cuvântul "lojă"?

Este un loc secret care servește drept adăpost masonilor pentru a le proteja lucrările.

De ce trebuie ca lucrările masonice să se desfășoare în secret?

Pentru că toate forțele care sunt destinate să fie folosite în afară trebuie să se comprime lăuntric până-ntr-atât încât, acumulându-se îndeajuns, să poată izbucni cu toată energia.

Cu ce se poate compara o lojă care este acoperită (păzită) cum se cuvine?

Cu o celulă de viață și, mai cu seamă, cu *oul* care conține o ființă supusă devenirii. - Creierul gânditor este și el un atelier închis: este o adunare care ia hotărâri la adăpost de agitația din afară.

Ce spuneți când loja nu este la adăpost de intruși?

Spunem "plouă"! (Expresia permite masonilor să se avertizeze reciproc în cazul în care conversația lor riscă să fie auzită de profani.) (va urma)

Mândră țară îi Banatul !

Toamna Frăției

(urmare din pag. 1)

adică cu condiția umană. Vedeți dumneavoastră, eu, asemeni altora mie prezenți aici, trăiesc departe de neostoitul iarmaroc balcanic, ba chiar și de orașul pe care un scriitor român din veacul trecut îl numea „București, orașul prăbușirilor”. Nu, Bucureștiul nu este un oraș al prăbușirilor, sau nu numai, el este, după cum o arată prin absența unui cât de mărut demnitar de la Ambasada României din Budapesta, și un oraș al nerecunoștinței.

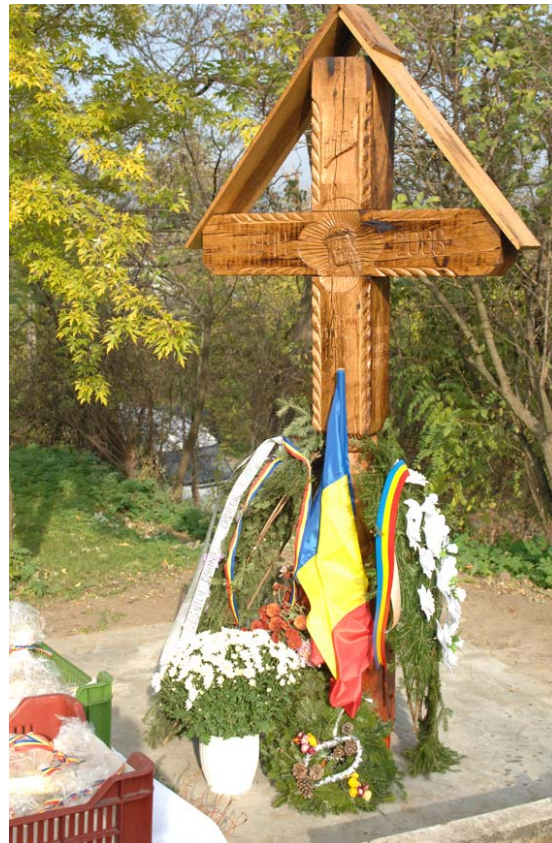
Dar să lăsăm nimicniciile efemere și să revenim la noblețea eroismului etern, dinaintea căruia am venit să ne plecăm astăzi.

Doamnelor și domnilor, văd printre dumneavoastră un urmaș de erou cu mormânt necunoscut. Un copil rămas orfan de tată la vreme de grea nevoie. E vorba de domnul Nicolae Rada, din comuna Remetea Mare, județul Timiș, al cărui tată a căzut în luptele de

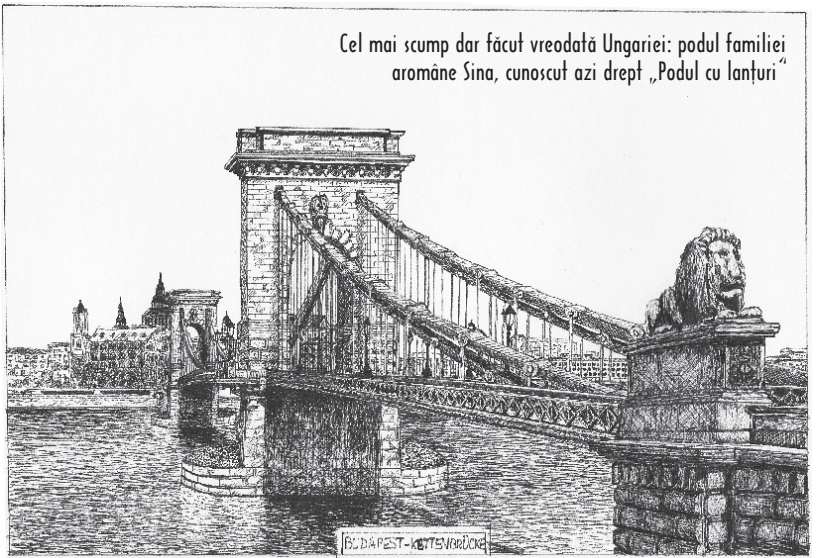

dezrobire a Ungariei. Să însoțim, vă rog, lacrimile domniei sale, cu aplauze, pentru a-i arăta că știm să respectăm nu numai eroii, ci și pe urmașii lor. Vă mulțumesc.

Ce e viața! În stânga domnului Rada, astăzi mai bătrîn decât tatăl său, se află o cruce pe care, în sfânta limbă română, locuitorii acestei regiuni și-au încrustat recunoștința pentru jertfa feciorelnică dată de Neamul Românesc, căruia i-a aparținut și-i aparține în veșnicie și tatăl domnului Rada.

Oameni buni, pentru generația mea, care a trăit mai mult de jumătate din viață într-o mixtură de servilism bizantin și mentalitate represivă, sunt greu de înțeles eroii. Dar astăzi, aici, dinaintea monumentului lor, înțeleg că eroii sunt acei oameni care merg până la capăt, asemeni personajului lui Nikos Kazantzakis, care, întâlnindu-se cu divinitatea și însetat să-și ia viața în piept, a cerut cu glas aspru de

Cel mai scump dar făcut vreodată Ungariei: podul familiei aromâne Sina, cunoscut azi drept „Podul cu lanțuri”

îndrăzneală: „Doamne, spune-mi până unde să merg?”. Iar Dumnezeu i-a răspuns cu glas senin: „Mergi până unde poți”. „E prea puțin, Doamne! Cere-mi mai mult!”, s-a îndârjit omul. Iar Dumnezeu i-a răspuns cu glas la fel de senin: „Mergi până unde nu mai poți”.

Nu aș vrea să profit de răbdarea dumneavoastră și nici a talmaciului meu venerabilul cantor Laszlo Bella, dar îngăduiți-mi înainte de a încheia, să felicit Fundația Română „George Pomuț”, pentru că într-o zi

însoțită de marți - care vine din latinescul „Martis dies”, însemnând ziua zeului Marte - ne-a înlesnit drumul către eroii Neamului Românesc. Mulțumesc totodată și președintelui fondator al fundației, preonoratul părinte *Borza I. Stelian Grigore*, pe numele său întreg, pentru titlul de „Excelență Europeană” pe care mi l-a acordat și pe care l-am primit cu sfiiciunea conștiință a nevredniciei.

Vă mulțumesc.